

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS GRUPĖ

IŠVADA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS KARO POLICIJOS ĮSTATYMO NR. VIII-911
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO,
LIETUVOS RESPUBLIKOS KRAŠTO APSAUGOS SISTEMOS ORGANIZAVIMO IR
KARO TARNYBOS ĮSTATYMO NR. VIII-723 12 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO
PROJEKTO (toliau – KASOKTĮ projektas),
LIETUVOS RESPUBLIKOS VADOVYBĖS APSAUGOS ĮSTATYMO NR. IX-1183 6, 7 IR
8 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO (toliau – VAD projektas),
LIETUVOS RESPUBLIKOS NACIONALINIO SAUGUMO PAGRINDŲ ĮSTATYMO
NR. VIII-49 PRIEDĖLIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO (toliau – NSPĮ projektas),
LIETUVOS RESPUBLIKOS ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ KODEKSO NR. XII-
1869 426 IR 589 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO (toliau –
ANK projektas)
(toliau kartu – Projektai)
(TAP-20-94) (19-11441(2))**

2020-02-10 Nr. NV-376

Vilnius

Įvertinę Projektų atitiktį įstatymams ir teisės technikos reikalavimams, teikiame šias pastabas ir pasiūlymus:

1. *Bendra pastaba dėl Lietuvos Respublikos karo policijos įstatymo Nr. VIII-911 pakeitimo įstatymo projekto, kuriuo nauja redakcija dėstomas Karo policijos įstatymas (toliau – KP projektas) ir jo lydinčiųjų įstatymų projektų:*

KP projekte, VAD projekte, KASOKTĮ projekte ir NSPĮ projekte siūloma Karo policijai (Lietuvos kariuomenei) nustatyti naują funkciją (uždavinį) – oficialių svečių, atvykstančių krašto apsaugos ministro ar kariuomenės vado oficialiu kvietimu, apsaugą. Siūlomas reguliavimas grindžiamas tuo, kad tai leistų greičiau priimti būtinus sprendimus, operatyviau vykdyti su saugumu susijusias saugomų asmenų nurodymus, sumažėtų Vadovybės apsaugos departamento prie Vidaus reikalų ministerijos (toliau – Departamentas) administracinė našta. Atsižvelgdami į tai, kad Vyriausybė Seimui pateikė Vadovybės apsaugos įstatymo Nr. IX-1183 pakeitimo įstatymo projektą Nr. XIIP-3959 (patikslinta redakcija Nr. XIIP-4167(3)) (toliau – Seime užregistruotas

VAD projektas), kuris buvo parengtas siekiant peržiūrėti bei išsamiai ir nuosekliai reglamentuoti Departamento tarnybos sąlygas bei veiklos organizavimo tvarką, darbo apmokėjimo ir karjeros sistemą bei šios institucijos pareigūnų statusą taip, kad būtų sudarytos sąlygos Departamentui kaip įmanoma efektyviau užtikrinti uždavinių įgyvendinimą. Atsižvelgdami į tai, manome, kad šiuo aspektu Projektuose siūlomi pakeitimai nedera su Vyriausybės pozicija išreikšta Seime užregistruotame VAD projekte, kurio tikslas yra suteikti Departamentui organizacinį, finansinį ir resursų valdymo savarankiškumą, kas leistų geriau užtikrinti Departamento pajėgumus įgyvendinant uždavinius bei atliekant funkcijas ir Projektuose siūlomas reguliavimas – mažinti Departamento vykdomos veiklos apimtį. Viena iš priežasčių nurodytų Projektų aiškinamajame rašte yra ta, kad Departamentas, neturėdamas reikiamų pajėgumų užtikrinti funkcijų atlikimą, kreipiasi pagalbos į Lietuvos kariuomenę, tačiau Seime užregistruotame VAD projekte šie Departamento pajėgumai stiprinami. Be to, atliekant nepriklausomą ekspertinį Seime užregistruoto VAD projekto įvertinimą, vienas iš keliamų klausimų buvo, kokios šiuo metu kitų valstybės įstaigų ir institucijų vykdomos funkcijos *galėtų būti perduotos Departamentui*, tačiau Projektuose siūlomas priešingas teisinis reguliavimas, kuris mažina Departamento veiklos apimtį.

Be to, Projektų aiškinamajame rašte nenurodyta, ar siekiant tinkamai vykdyti oficialių svečių apsaugą, nereikės investicijų į Karo policijos infrastruktūrą, įrangą ir personalą. Manytina, kad valstybės biudžeto lėšų panaudojimo efektyvumo aspektu būtų racionaliau prireikus pasitelkti Karo policijos pajėgumus, vadovaujantis VAD įstatymo 6 straipsnio 2 dalies 9 punktu, kai užtikrinant saugomų asmenų apsaugą nepakanka ar nėra tinkamų Departamento ir kitų vidaus reikalų statutinių įstaigų pajėgų. Pastebėtina ir tai, kad Projektų aiškinamajame rašte nenurodyta, kokios pasikeitę aplinkybės lėmė poreikį minėtą funkciją perduoti Karo policijai.

Neatsisakius, o pagrindus šioje pastaboje nurodytu aspektu siūlomas KP projekto ir jį lydinčiųjų įstatymų projektų pakeitimus, siūlome tikslinti ir VAD projektą, nes jo papildymai dėl Lietuvos kariuomenės oficialių svečių apsaugos atlikimo nepatenka į Vadovybės apsaugos įstatymo (toliau – VAD įstatymas) *teisinio reguliavimo dalyką*, kuris išdėstytas šio įstatymo 1 straipsnyje. Šiame straipsnyje nustatytoje VAD įstatymo paskirtyje, nurodyta, kad VAD įstatymas nustato tik vadovybės apsaugą užtikrinančios valstybės įstaigos – Departamento veiklos principus ir teisinius pagrindus, uždavinius, struktūrą, finansavimą, bendradarbiavimą su valstybės ir savivaldybių institucijomis ir įstaigomis, visuomeninėmis organizacijomis ir kita. Atsižvelgiant į tai, kad VAD įstatymas būtų taikomas ir Karo policijai, siūlome išplėsti VAD įstatymo taikymo sritį (pvz., keisti tik VAD įstatymo 1 straipsnį), o KP projekte nurodyti, kad ši funkcija atliekama VAD įstatyme nustatyta tvarka. Atsižvelgiant į tai, kad Seime užregistruotas VAD projektas gali būti priimtas anksčiau nei Projektai, siūlome Projektų aiškinamąjį raštą papildyti nuostata dėl poreikio tikslinti VAD projektą.

Dėl KP projekto:

2. KP projekte vartojama sąvoka „prievarta“, tačiau KP projekte ši sąvoka neapibrėžta, tik KP projekto 2 straipsnio 4 dalyje nurodyta, kad Karo policijos įstatymo (toliau – KP įstatymas) vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos ir Policijos įstatyme. Atsižvelgdami į tai, kad Policijos įstatymo 2 straipsnio 9 dalyje apibrėžta „prievartos“ sąvoka *siejama tik su policija* („**Prievarta** – *policijos* veiklos metodas, kuriuo siekiama įgyvendinti *policijai* pavestus uždavinius ir kuris taikomas, kai nevykdomi *policijos* reikalavimai ar nurodymai arba siekiama išvengti pavojaus. Pareigūnas įstatymų nustatytais atvejais ir tvarka gali naudoti psichinę ar (ar) fizinę prievartą“), KP projekte siūlome apibrėžti „prievartos“ sąvoką, kaip įstatymo leidėjas padarė ir kituose įstatymuose, kurie buvo priimti siekiant nustatyti teisėsaugos institucijoms aiškius prievartos, specialiųjų priemonių, šaunamojo ginklo naudojimo pagrindus, pvz., Pataisos pareigūnų veiklos, Specialiųjų tyrimų tarnybos, Žvalgybos ir kituose įstatymuose.

Taip pat KP projekto 2 straipsnyje pateikiamos pagrindinės KP įstatymo sąvokos Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka turėtų būti įvertintos iki Projektų pateikimo Seimui, o įgyvendinant Seimo statuto 135 straipsnio 3 dalies 9 punkto nuostatą Projektų aiškinamajame rašto 9 punkte turi būti nurodyta, kad „KP projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka”.

3. Atsižvelgiant į tai, kad teisės principų turinys nėra tiksliai atskleistas kokioje nors vienoje teisės normoje, jie yra neapibrėžti ir abstraktūs, siūlytina apibrėžti KP projekto 4 straipsnyje nurodytų principų turinį (žr., Vidaus tarnybos statuto 3 straipsnį, Valstybės tarnybos įstatymo 3 straipsnį) ir atitinkamai papildyti KP projekto 1 straipsnį.

4. KP projekto 5 straipsnyje nurodyti *pagrindiniai* Karo policijos uždaviniai, tačiau nenurodyta, kas nustato kitus (ne pagrindinius) Karo policijos uždavinius.

5. KP projekto 6 straipsnio 1 dalies 1 punkte nustatyta, kad Karo policija *reguliuoja eismą, užtikrindama karinio transporto judėjimą*, tačiau neaiškus šios normos santykis su Saugaus eismo automobilių keliais įstatymo 10 straipsnio 9 dalies 2 punkto nuostata, kurioje nustatyta, kad užtikrindama eismo saugumą, *policija reguliuoja eismą*.

6. KP projekto 7 straipsnio 1 dalyje siekiant teisinio aiškumo, siūlome nurodyti, *kur* Karo policija teikia informaciją apie savo veiklą.

7. KP projekto 8 straipsnio 1 dalyje vartojamoje sąvokoje „atskiros duomenų teikimo sutartys“ žodžio „atskiros“ atsisakytina kaip perteklinio.

8. KP projekto 8 straipsnio 2 dalyje nustatyta pareiga kitiems juridiniams asmenims, organizacijoms, neturinčioms juridinio asmens statuso, šių organizacijų ir juridinių asmenų padaliniais, taip pat fiziniams asmenims, t. y., privatiems subjektams *neatlygintinai* Karo policijai teikti duomenis, būtinus jos uždaviniams įgyvendinti. **Šią nuostatą siūlome įvertinti dėl jos**

atitikties Konstitucijos 23 straipsniui, kadangi ji tiesiogiai apriboja privačių asmenų teisę į jų nuosavybę ir sudaro prielaidas valstybės institucijai tokia nuosavybe naudotis neatlygintinai. Konstitucinis Teismas 2002 m. rugsėjo 19 d. nutarime pažymėjo, kad „Konstitucijos 23 straipsnyje įtvirtinti nuosavybės neliečiamumas ir apsauga reiškia, kad savininkas turi teisę valdyti jam priklausančią turtą, juo naudotis ir disponuoti, taip pat teisę reikalauti, kad kiti asmenys nepažeistų šių jo teisių, o valstybė turi pareigą ginti ir saugoti nuosavybę nuo neteisėto kėsینimosi į ją. Negali būti nustatyta tokio teisinio reguliavimo, kuriuo ne valstybės nuosavybės subjektams būtų nustatyta nuolatinė pareiga savo nuosavybę naudoti valstybės funkcijoms, kurios turi būti finansuojamos valstybės lėšomis, vykdyti.“ Be to, siūlome įvertinti, ar toks reguliavimas yra būtinas siekiant apsaugoti kitų asmenų teises bei laisves ir Konstitucijoje įtvirtintas vertybes, taip pat konstituciškai svarbius tikslus. Atsižvelgiant į tai, KP projekto 8 straipsnio 2 dalį siūlome tikslinti.

9. KP projekto 8 straipsnio 3 dalyje siūlome atsisakyti perteklinių žodžių „Lietuvos Respublikos“.

10. Atsižvelgdami į Europos Sąjungos teisės aktų nuorodų pateikimo įstatymuose ir kituose teisės aktuose rekomendacijas, patvirtintas Europos teisės departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės generalinio direktoriaus 2002 m. gruodžio 13 d. įsakymu Nr. 106k, siūlome KP projekto 9 straipsnio 3 dalyje nurodyti Europos Sąjungos teisės akto oficialų paskelbimo šaltinį (OL 2016 L 119, p. 1).

11. Siūlome KP projekte tikslinti duodamas nuorodas į pavadinimus ir pirmą kartą nurodyti su žodžiais „Lietuvos Respublikos“ (pvz., KP projekto 9 straipsnio 5 dalis, 13 straipsnio 1 dalies 6 punktas), o antrą ir kitus kartus kartojant nuorodą į tuos pačius įstatymus, siūlome rašyti be žodžių „Lietuvos Respublikos“. Taip pat siūlome tikslinti nuorodose pateiktų įstatymų pavadinimus (pvz., KP projekto 9 straipsnio 5 dalyje, turi būti nurodytas „Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymas“).

12. Siūlome tikslinti KP projekto 10 straipsnio pavadinimo dėstymą teisės technikos aspektu, įvertinant Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų, patvirtintų teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 1R-298, 35.3 papunkčio nuostatą (eilučių lygiavimas).

13. Siūlome įvertinti KP projekto 13 straipsnio 1 dalyje nustatytas Karo policijos pareigūnų *teises*, nes tos pačios pareigūnų teisės kartu įvardinamos ir kaip pareigos ar Karo policijos funkcijos, pvz., 13 straipsnio 1 dalies 1 punkte nustatyta pareigūno *teisė* yra analogiška 14 straipsnio 1 dalies 2 punkte nustatytai pareigūnų *pareigai*, 13 straipsnio 1 dalies 2 punkte nustatyta *teisė* – 14 straipsnio 1 dalies 3 punkte nustatytai *pareigai*. *Eismo reguliavimas įvardintas ir kaip* Karo policijos pareigūnų *teisė* ir kaip Karo policijos *funkcija*. Be to, kai kurios teisės neatitinka kitų įstatymų normų, pvz., pagal Saugaus eismo automobilių keliais įstatymo 2 straipsnio 81 dalį į transporto priemones tikrinančių pareigūnų, kuriems *suteikta teisė stabdyti transporto priemones ir*

atlikti būtiną patikrinimą, sąrašą nepatenka Karo policijos pareigūnai, todėl siūloma KP projekto 13 straipsnio 1 dalies 4 punkto nuostata, suteikianti Karo policijos pareigūnui stabdyti transporto priemones ir atlikti būtiną patikrinimą neatitinka minėtos nuostatos. Taip pat kai kurios Tarnybos pareigūnų teisės dėl savo neapibrėžtumo (vertinamojo pobūdžio) gali sukelti įgyvendinimo problemų, pvz., kiek *laikina* gali būti apribotos KP projekto 13 straipsnio 1 dalies 14 punkte nurodytos asmenų teisės.

14. Civilinio kodekso 4.94 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad įstatymų nustatytais atvejais visuomenės poreikiams leidžiama laikinai pasinaudoti daiktu prieš savininko valią. Šio straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad *savininkui turi būti atlygintos išlaidos bei žala*, kuri atsirado laikinai naudojantis daiktu, kai įstatymų nustatytais atvejais visuomenės poreikiams leidžiama laikinai pasinaudoti daiktu prieš savininko valią. Manome, kad KP projekto 13 straipsnio 1 dalies 9 ir 10 punktai, kuriuose nustatyta, kad Karo policijos pareigūnas gali pasinaudoti privačių asmenų ryšių ir transporto priemonėmis ir *tik savininkui reikalaujant* už jų pasinaudojimą atlyginama karo policijai skirtomis lėšomis, neatitinka minėtos nuostatos. Taip pat siekiant teisinio aiškumo šiuose punktuose siūlome tikslinti 7 dienų nustatytą dienų terminą, nurodant jo atskaitos pradžią.

15. Siekiant išvengti skirtingo interpretavimo taikant įstatymo nuostatas, siūlome nustatant tapačius dalykus KP projekte suvienodinti vartojamas sąvokas, tokias kaip „civiliai tarnautojai“ ir „civiliai *krašto apsaugos sistemos* tarnautojai“; „nusikalstamų veikų ir administracinių nusižengimų prevencija“ ir „nusikalstamų veikų, administracinių nusižengimų ir kitų teisės pažeidimų prevencija“; „apsvaigę nuo narkotinių bei toksinių medžiagų ar paveikti vaistų“ ir „apsvaigę nuo narkotinių, psichotropinių ir kitų psichiką veikiančių medžiagų“ ir kitas. Taip pat siekiant aiškumo, siūlome atskleisti vertinamojo pobūdžio sąvokas, tokias kaip „*akivaizdžios <..> nusikalstamos veikos ir administraciniai nusižengimai*“ (KP projekto 14 straipsnio 1 dalies 2 punktas), „*tiesioginės pareigos*“ (KP projekto 13 straipsnio 1 dalies 7 punktas), „bet kokios pagalbinės priemonės“ (KP projekto 15 straipsnio 4 dalis). Siūlome atsisakyti teisės aktams nebūdingų formuluočių, pvz., tokių, kaip „nusikaltėliai“, „gydymo įstaigos“ (KP projekto 13 straipsnio 1 dalies 10 punktas) ir vartoti teisės aktuose vartojamas sąvokas.

16. Siūlome atsisakyti perteklinių nuostatų, kurios ne tik kartojasi, bet ir nustato skirtingą teisinį reguliavimą, pvz., KP projekto 12 straipsnyje nustatyta, kad karo policininkas gali panaudoti *prievartą šio įstatymo* nustatyta tvarka, 13 straipsnio 1 dalies 11 punkte – „*šio įstatymo, Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso, Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso* nustatytais atvejais ir tvarka panaudoti *prievartą*, o 15 straipsnio 2 dalyje – „Karo policijos pareigūnas *įstatymų* numatytais atvejais ir tvarka gali panaudoti *psichinę ar fizinę prievartą, šaunamąjį ginklą ir sprogstamąsias medžiagas*.“

17. Atsižvelgiant į KP projekto antrojo skirsnio nuostatų dėstymo eiliškumą, šio skirsnio pavadinimą siūlome dėstyti taip: „Prievartos ir šaunamųjų ginklų panaudojimas“.

18. KP projekto 15 straipsnio 3 dalyje ir kitose analogiškose nuostatose siūlome atsisakyti perteklinio žodžio „teisėtus“, nes atrodytų, kad karo policijos pareigūnas gali duoti ir neteisėtus reikalavimus.

19. KP projekto 17 straipsnio 2 dalies 2 punkte prieš žodžius „padariusį asmenį“ siūlome įrašyti žodį „galimai“, nes ne visada įmanoma nustatyti, kad padaryta nusikalstama veika.

20. Atsižvelgdami į pasekmes, kurios gali kilti panaudojus šaunamąjį ginklą, siūlome KP projekto 17 straipsnio 3 dalyje šaunamojo ginklo panaudojimą prieš transporto priemonę ir gyvūną susieti su šiomis sąlygomis: „jeigu kyla pavojus karo policijos pareigūno ar kito žmogaus gyvybei ar sveikatai“.

21. KP projekto 17 straipsnio 4 dalyje siūlome nurodyti, *kieno* gyvybei ar sveikatai keliamą grėsmę, kaip ir kitose KP nuostatose (pvz., KP projekto 2 straipsnio 1, 2 dalys).

22. Atsižvelgdami į Karo policijos įstatymo Nr. VIII-911 pakeitimo įstatymo projekto 2 straipsnio turinį, po žodžio „įsigaliojimas“ siūlome įrašyti žodžius „ir įgyvendinimas“. Atsižvelgiant į tai, kad įgyvendinant KP projekto nuostatas gali iškilti poreikis ir kitiems subjektams priimti KP įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus (pvz., KP projekto 15 straipsnio 8 dalis), siūlome tikslinti Karo policijos įstatymo Nr. VIII-911 pakeitimo įstatymo projekte 2 straipsnyje nurodytus subjektus.

23. ***Dėl NSPĮ projekto.*** Siūlome NSPĮ projekto 1 straipsnio nuostatas suderinti su Krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatymo 12 ir 18 straipsniuose nustatytais Lietuvos kariuomenės funkcijomis ir vartojamomis sąvokomis.

Dėl ANK projekto:

24. Atsižvelgiant į Administracinių nusižengimų kodekso (toliau – ANK) 426 straipsnio 6 dalyje atliktus pakeitimus, siūlome įvertinti, ar Karo policijai neturėtų būti taikomi ir šios dalies paskutiniojo sakinio reikalavimai, atitinkamai patikslinant ir šį sakinį (įrašant į jį Karo policiją) arba siūlomas teisinis reguliavimas pagrįstas Projektų aiškinamajame rašte.

25. ANK projekte atliekami ANK pakeitimai neatitinka jų pateikto apibūdinimo Projektų aiškinamajame rašte (dėl ANK 415 straipsnio), todėl siūlome pagrįsti visus atliekamus pakeitimus.

26. Siūlome tikslinti ANK projekto 2 straipsnyje keičiamo ANK 589 straipsnio 34 punkte duodamas nuorodas į kitus ANK straipsnius, pvz., ANK 71 straipsnio 4 dalyje nenustatyta

administracinio nusižengimo sudėtis, o 5 dalies nėra, 108 straipsnyje – nėra 4 ir 5 dalių, 420, 423, 424 straipsniuose nėra 5 dalies, 427 ir 481 straipsniuose nėra 3 ir 4 dalių.

27. Taip pat siūlome tikslinti **Projektų aiškinamąjį raštą** šiais aspektais:

1) Siūlome tikslinti duodamas nuorodas, pvz., 1 punkto paskutinėje pastraipoje tikslinti nurodytų KP įstatymų straipsnių nuostatų, kurių buvo atsisakyta kaip perteklinių ir tikslinti duodamas nuorodas į KP įstatymo 10 straipsnį; 4 punkto ketvirtojoje pastraipoje tikslinti nuorodą į KP projekto 7 straipsnio 1-10 punktus (tokių nėra, tikriausiai turėta omenyje 6 straipsnio 1 dalies atitinkami punktai), šio punkto penktoje pastraipoje – nuorodas į KP projekto 6 straipsnį ir šio punkto dešimtoje pastraipoje – nuorodą į KP projekto 12 straipsnį.

2) 8 punkte turėtų būti nurodyti *įstatymai*, kuriuos reikės keisti priėmus Projektus, nes dėl *kity teisės aktų* keitimo pasisakyta 11 punkte.

3) Projektuose Karo policijai (Lietuvos kariuomenei) nustatomos naujos funkcijos (uždaviniai), tačiau Projektų aiškinamajame rašte nurodyta, kad papildomų lėšų iš valstybės biudžeto nereikės. Pažymėtina, kad Konstitucinis Teismas yra išaiškinęs, kad pagal Konstituciją įstatymų leidėjas negali sukurti tokios teisinės situacijos, kai išleidžiamas įstatymas, kuriam įgyvendinti reikia lėšų, bet tokių lėšų yra neskiriama arba skiriama nepakankamai (Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimas). Tuo atveju, jeigu vis tik papildomų biudžeto lėšų reikės vykdyti papildomas funkcijas, Projektai turėtų būti suderinti su Finansų ministerija, o Projekto aiškinamojo rašto 12 punkte turėtų būti pateikiama informacija ne tik dėl lėšų poreikio (3 artimiausiais biudžetiniais metais), bet nurodoma, iš kokių finansavimo šaltinių bus finansuojamas nurodytas lėšų poreikis.

4) Projekto aiškinamajame rašte (pvz., 15 punkte) siūlome pagrįsti pasirinktą Projektų įsigaliojimo datą.

Teisės grupės patarėja

Aida Gritienė

